

R

RUUSUVUORI

AAVIKKOSUTTEN

VELI

WSOY

Ruusuvuori
AAVIKKOSUTTEN
VELI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© RUUSUVUORI 2019
ISBN 978-951-0-43571-7
PAINETTU EU:SSA

Niin, minä odotin onnea, mutta tuli onnettomuus;
minä vartosin valoa, mutta tuli pimeys.
Sisukseni kuohuvat lakkaamatta,
kurjuuden päivät ovat kohdanneet minut.
Minä käyn murheasussa, ilman päivänpaistetta;
minä nousen ja huudan väkijoukossa.
Minusta on tullut aavikkosutten veli
ja kamelikurkien kumppani.
Minun nahkani on mustunut ja lähtee päältäni,
ja luuni ovat kuumuuden polttamat.
Niin muuttui kanteleeni soitto valitukseksi
ja huiluni sävel
itkun ääneksi.

— JOBIN KIRJA

HAMPAATHAN SIINÄ MENEVÄT palasiksi, kun kerran suuhun ampuu. Naisen leuka katosi kokonaan, naaman alaosaan puhkesi musta aukko. Paljon sitä ehtii nähdä lyhyessä ajassa. Toinen laukaus hänet vasta tipautti. Kaksi laukausta lisää päähän. Siinä makasi ovella, vähän kuului pulinaa ja räähkimistä. Sitten hiljaisuus. Glockiin voi aina luottaa.

Toinen hyväkäs oli mennyt kontilleen matolle, odotti kuulaa. Juuri samalla hetkellä, aivan yhtäkkisesti, koko maailma tulvahti täyteen tuoksuja ja hajuja. Kosteaa pakka-ilmata tunki sisään avonaisesta ulko-ovesta, Karihaarasta leijui sellun makea löyhyä, sisältä talosta kahvin ja jonkin makean juoman tuoksua, eteisestä kostuneen eristeen hajua. Veren haju.

Mies ulisi ja itki lattialla, ojenteli käsiään ylös. Vaihdoinkin lipasta, vaikka ei olisi tarvinnut. Ei minulla ollut mitään sanottavaa. Tähtäsin keskelle märesevästä suuta, laukaisin kahdesti. Siihen vaikenin. Nainen makasi sen vieressä myttyinä. Onneksi koiraa ei ollut, en tiedä mitä olisin sille tehnyt.

Laitoin pistoolin pusakan taskuun, menin myttyjen ylitse olohuoneeseen. Televisio mäikkäsi nurkassa. Tietokone oli auki sohvapöydällä.

Menin keittiöön, join vettä suoraan kraanasta. Haju alkoi jo käydä luonnolle, olisi ollut parempi tehdä tämä ulkona. Raotin keittiön verhoa, ei siellä ulkona mikään liikkunut.

Palasin ulko-ovelle, varoin jättämästä kengänjalkia vereen. Naisen naamasta oli pulpunnut lammikko muoviselle kynnysmatolle. Se oli tehty maitopusseista.

Ulkona ei näkynyt ketään. Menin autolle ja käynnistin sen. Minulla oli vielä yksi homma hoidettavana.

LAPPONIA, TÄMÄ ON Lapponia, ja kaukaisen kutsun kuulen. Miten ihmeessä sen sanat menivät. Laulaja oli joka tapauksessa ollut Monica Asplund ja sävellys Aarno Ranisen. Usein karaokeilloissa kuultua Lappi-romantiikkaa, sitä etelän varisten ihannoimaa.

Pastori Janne Dunder tuijotti lumisateen hämäröittämää maisemaa Kemin Sisäsatamassa. Hetkeksi taivaalle ilmaantunut aurinko oli kadonnut lounaaseen Ajoksen taakse, pian olisi pimeää vaikka kello kävi vasta kolmea. Joulukuun alun iltapäivät eivät olleet valon juhlaa.

Kappale tuli Matista mieleen. Useammin kuin kerran oli Matti esittänyt Lapponiaa lyseon teinikunnan kemuissa. Pojilla oli ollut neljäntuulenlakit päässä ja sukkahousut jalassa.

Pastori nosti kelsiturkkinsa kaulukset pystyyn, Perämereltä alkoi puhalttaa jäätävä viima. Juuri tällaisina iltoina hän oli kävellyt Matin kanssa kotiin Koulukadulle Kemin upouudesta uimahallista, molempien pitkät niskatukat olivat sojottaneet jäisinä piikkeinä pipojen alta. He olivat oppineet uimaan

vasta kahdeksanvuotiaina, kun Kemiin oli saatu uimahalli.

Hän lähti verkkaisesti kävelemään kohti koulua, jossa tuohon aikaan oli toiminut Kemin lyseo, valtion ylläpitämä arvokas opinahjo, jonka aivan liian pienistä pariovista jono-tettiin alaluokilla sisään. Lukiolaispojat, pitkätukkaiset ja nahkatakiset, menivät sisään ryysäämällä. Mutta lukiota pastori ja Matti eivät enää käyneet yhdessä, Janne oli muut-tanut vanhempineen Ouluun.

Luokkabileiden pitäminen oli alkanut toisella luokalla. Tyttölyseon puolelta kutsuttiin luokka kylään ja tyttöjen kanssa käveltiin parijonossa ympyrää musiikin soidessa taustalla. Hikiset haparoivat kämmenet tyttöjen lanteilla. Pastori hymähti. Sellaista olisi ihan turha yrittää kuvailla nykynuorille. Mutta Matin kanssa tapasi aina olla hauskaa. Inka-henkselit venyy ja paukkuu, oli Matilla tapana hihkaista käytävällä ja paukutella uusia olkaimiaan.

Lyseon massiivinen keltainen rakennus kohosi Meripuis-tokadun oikealla puolella. Pastori sai nenäänsä muinaisen hajun, jollaista ei enää varmasti missään ollut: neljänkymme-nen murrosikäisen pojan hien ja nuhjaantuneiden vaatteiden lemun, kun päivän viimeinen oppitunti oli alkamassa. Miten ihmeessä sisään tulleet opettajat eivät pyörtäneet.

Pastorin olkapäätä vihlaisi, sitä alkoi särkeä aina kun Kemin syysilmat muuttuivat kosteankylmiksi. Äkkiä hän tunsu epämukavana ikääntymisen painon, kaikki hänen muistonsa todellakin olivat menneeltä vuosituhannelta, oli aivan sama puhuttiinko Suomen kouluoloista kolmekym-mentäluvulla tai kuusikymmenluvulla, jopa oppikirjat olivat suunnilleen samat. Ja tuoksut ja työvälineet.

Vanhat puupulpetit olivat yhdenistuttavia, niissä kouru kynien ja syvennys mustepullon säilyttämistä varten. Kouru ja pullon paikka olivat muinaisten mustetahrojen peitossa, varsinainen kansi raaputettu täyteen nimikirjaimia, herjoja, sisällä kaikki hajut pinttyneet lakkaamattomaan puupohjaan.

Etulauta oli tapana irroittaa luntaamisen helpottamiseksi; joidenkin opettajien kokeessa pystyi vastaamaan suoraan kirjasta lukemalla, kunhan istui rivillä, joka oli opettajanpöytää vastapäätä.

Kello soi ja koulusta alkoi purkautua oppilaita, jotka lärpäsivät älypuhelimiaan. Tai miksi näitä tietokoneita pitäisi kutsua, Janne mietti. Mitä me teimme lapsena, kun meillä ei ollut tietokoneita? Me luimme kirjoja. Jokainen kaksitoistavuotias poika oli siihen aikaan lukenut jo isomman pinon kirjoja kuin nykyajan aikuinen koko ikänään. Eikä sitä pidetty kovin ihmeellisenä asiana. Matin kanssa me istuimme ties kuinka usein kirjaston nuortenosaston piharakennuksessa ja luimme tietokirjoja. Se ei ollut pelkkää selaamista, me luimme kirjoja läpi järjestelmällisesti. Minä aloitin A-kirjaimesta kertomakirjallisuudessa ja pääsin muistaakseni M-kirjaimeen ennen kuin tytöt alkoivat kiinnostaa oikein kunnolla. Matti oli erikoistunut tekniikasta kertoviin ja taikatemppekirjoihin.

Matin kanssa me haaveilimme joskus yhteisen kesän viettämisestä Kemijoen sivuhaaroilla, olisi rakennettu lautta ja asuttu teltassa kuin intiaanit, kalasteltu ja vohkittu perunaa maajusseilta. Mutta Matin äiti ei koskaan päästänyt poikaa sellaisille retkille. Otti pois Kemin Kotkistakin, koska partioelämä oli äidin mielestä liian vaarallista. Oppisi vain poika huonoja tapoja. Niin erosivat tiemme keskikoulun jälkeen, Matin pisteet olivat riittäneet vain Yhteiskoulun lukioon. Entisestä priimusoppilaasta oli tullut lintsari.

Hän jatkoi kävelyään vanhan koulunsa pihan poikki Koulukadulle, tuntui jotenkin tutulta ja turvalliselta kulkea samaa reittiä kuin lyseolaisena kotiin Koulukatu kahteentoista, vastapäätä Hietalan linja-autotallia. Hietalan Hessu oli kerran yrittänyt soittaa Kekkoselle, mutta ei ollut päässyt adjutanttia pitemmälle.

Pastori hymähti muistikuvilleen. Matin entisen vaimon kuolema oli laukaissut muistojen sarjan, josta värikkäät kuvat

ilmestyivät silmiin ennalta arvaamattomassa järjestyksessä, kuin View-Master -kuvakiekkojen kolmiulotteiset kuvat. Hän havaitsi, että kaikki Matista kertovat muistot olivat hyvin myönteisiä eikä Janne voinut kuvitella, että sellaisesta miehestä olisi murhaajaksi. Toisaalta hän tiesi, että poliisi etsisi ensimmäiseksi käsiinsä uhrien lähimmät sukulaiset sekä nykyiset ja entiset ystävät, puhumattakaan vanhoista aviomiehistä.

Salskea, pitkänhuiskea, punaposkinen, lähes aina hyvän-tuulinen poika. Vaaleanruskea tukka, varsinkin kesällä leveän nenän molemmille puolille kohosi kesakoita. Matilla oli ollut sana hallussaan, se takasi tuon ajan Kemissä, että kaikki kunniottivat. Matti ei ollut tappelija ja valittiin toiseksi viimeisenä luokan jalkapallojoukkueisiin. Janne oli itse se viimeinen.

Puhelimen soittoääni, tällä kertaa Kirkaa, keskeytti pastorin harhailevat ajatukset. Soittaja oli Saara, joka halusi tietää olisiko huomisen illalliskutsu voimassa. Janne vahvisti kutsun ja ilmoitti pääruoaksi herkkutattirisoton. Saara sanoi tulevansa heti perjantaisen ratsastustunnin jälkeen, mikä saattoi merkitä mitä ajankohtaa tahansa kello kahdeksan ja kymmenen välillä illalla.

Janne hymyili itsekseen sulkiessaan yhteyden. Saara oli kotiutunut hyvin Tornion Laivaniemeen, jonne oli muuttanut edellisenä kesänä. Hevoset ja puolipäiväinen työ yksityisenä lastenpsykiatrina olivat pitäneet naisen hyvässä vireessä. Aikaisempi stressintäyteinen elämä Turussa tuntui jääneen taakse. Hyvä näin, pastori ajatteli eikä halunnut paneutua tarkemmin Saaran ja itsensä olemiseen. Voin olla tyytyväinen ystäväni puolesta, vaikka itse en tietäisi laisinkaan missä päin maailmaa olen ensi vuonna, hän ajatteli ja käänsi määrätietoisesti askeleensa kohti Kemin seurakuntataloa. Huominen perhetapaaminen pitäisi valmistella huolella, perheen isällä oli väkivaltaisen tausta.

Pohjoiskoillisesta puhkuva jäinen tuuli tuntui menevän läpi kaikista vaatteista. Tsaarinaikainen ruutuasemakaava teki

tehtävänsä; Sauvosaaren niemi, jolle Kemi oli perustettu, oli kolmelta sivulta auki merelle ja sitä halkoivat leveät puistokadut, joita pitkin merituuli pääsi viuhumaan esteettä.

Pitkö jokaisen olla jostakin kotoisin, hän mietti, ja olinko minä Kemistä, vaikken ole täällä asunut neljääkymmeneen vuoteen? Kaupunki tuntui kahden vuoden asumisen jälkeen vieraalta, entisen asemaravintolan vintiltä vuokrattu kaksio autiolta. Ainoastaan Saaran muutto läheisen hevostallin liepeille oli tuonut lohtua hänen harmahtavaan elämäänsä. Eniten Jannea häiritsi karaokelakko, jonka hän oli aloittanut palattuaan viimeiseltä Posion matkaltaan syksyllä. Kemi oli kerta kaikkiaan liian pieni paikka, jotta seurakunnan perheneuvolassa työskentelevä pappi voisi kulkea ympäri esikaupunkien hämääriä kaljabaareja kajauttamassa Meksikon pikajunaa.

Toki hän oli tehnyt muutamia karaokeiskuja Tornioon ja Ouluun, mutta matkustaminen laulamisen takia toiseen kaupunkiin tuntui naurettavalta. Karaokelakko oli lisännyt piipputupakan kulutusta, ja yritykset tupakkalakoksi lisäsivät lauluhinkua, hymähti pastori. Ken on synnitön, heittäköön ensimmäisen kiven.

Äkkinäisestä mielijohteesta hän pyörsi ympäri kannoillaan, ei avannut Kaivokadun puoleista ovea työpaikalleen, vaan tallusti takaisin vanhalle lyseolleen. Mikä tuossa rujossa kivipytingissä nyt niin kiehtoi, hän mietti ja alkoi kiertää koulua Sankarikatua pitkin. Tuossa, täsmälleen opettajainhuoneen oven edessä, seisoi Jaakkolan Masan valkoinen Mersu, jossa oli Bodenin rekisterikilvet. Masa opetti voimistelua ja urheilua, asui Haaparannalla ruotsalaisen vaimonsa kanssa ja oli tunnettu siitä, että esitteli yläluokan pojille terveysopin tunnilla itse puusta veistämäänsä vaginaa. Sen oli taatusti nähnyt myös sittemmin poliitikkona kunnostautunut Paavo Väyrynen, joka oli käynyt samaa koulua. Paksu-Berttana tunnettu ihastuttava piirustuksenopettaja puolestaan ajoi mustaa

Ford Zephyriä. Muut ilmeisesti kulkivat jalan, Kemi oli pieni kaupunki. Kuusikymmenluvulla auton pitäminen vaati jonkinlaista varallisuutta, harva lyseon opettajista toimi lehtorin palkalla, koska juuri kellään ei ollut muodollista pätevyyttä. Vanhemmat opettajat olivat legendaarisia: Mato-Aune, jonka pirtuun säilötyistä käärmeistä Kono joi pirtut, Mono-Antti, joka talvikaudeksi vaihtoi monot tumman pukunsa jalkineiksi, Koppala, alati knallia pitänyt latinanopettaja.

Janne kiersi Meripuistokadulle ja sieltä jälleen portista entisen lyseon laajalle pihamaalle. Sen perällä liiterin takana oli sijainnut isojen poikien Budejoviciksi kutsuma tupakka-paikka. Piha oli ollut sepeliä, ja pikkukivillä oli kiva nakella muita poikia. Hän eteni verkkaisesti kohti pääovea, joka oli yhtä kapea kuin ennenkin, ja äkkäsi ettei ollut käynyt sisällä rakennuksessa neljäänkymmeneen vuoteen. Siellä ei voisi käydä nytkään, koulu oli pimeänä, eikä entisessä vahtimestarin asunnossa asunut ketään. Talonmiestäkään ei ollut. Koulun vahtimestari Pauli oli ollut ystävällinen vanhempi herra, joka liikkui käytävillä mustassa kaksi numeroa liian isossa puvussa, valkoisessa paidassa ja solmiossa. Minä olen kotoisin menneestä maailmasta, Janne ajatteli, eihän kukaan uskoisi juttuja, joita voisin kertoa Kemin lyseosta ja sen oudosta opettajakaartista, oppilaista puhumattakaan. Aivan liian goottilainen paikka.

Hän vetäisi varmuuden vuoksi ovenkahvasta, uksi pysyi lukittuna, kääntyi katsomaan Koulukadulle. Tuohon nurkkaan Matti pakeni heitettyään Blomsterin Jarmon rillit rikki sepelillä. Matin isä joutui maksamaan lasit ja Matti sai pyytää anteeksi. Samassa pihanurkassa Tervämäen Hanski esitteli kaikille pullottavaa housunetumustaan. Ja tuolla liiterin vierellä suoritti välituntikierrosta Ruonansuun Martti, historianopettaja, joka oli erityisen pidetty poikien keskuudessa, koska antoi joskus vapaatunnin ja kehotti kaikkia lähtemään ulos etsimään jäniksenjalkia.

Janne ravisti päätään kuin koira. Isot räntähiutaleet olivat alkanee leijailla alas. Marraskuussa oli Kemissä ollut pakasta, mutta ilma oli leudontunut ensimmäisenä adventtisunnuntaina. Minun pitäisi mennä käymään töissä, hän sanoi itselleen. Muistoihin upottautuminen koulun pihalla alkoi tuntua pelottavalta. Aivan kuin kuolleet opettajat ja ties minne maailman tuuliin levinneet pojat, nyt hekin jo vanhuuden kynnyksellä, heräilisivät kaikki henkiin ja tulisivat vastaan pimenevällä pihalla. Ja ruokalan salista kantautui Knuutisen Jarin laulu: Vaunut on vierineet, pois, kauas pois...

Jarista tuli säveltäjä, minusta tuli pastori, Janne ajatteli. Mitä tuli Matista? Hänestä tuli käden taitojen mies, yrittäjä ja puuseppä, jolla parhaimpina vuosina oli yli kymmenen työntekijää rullissaan. Mattiin luotettiin, kaikki pitivät Mattia hyvänä jatkänä. Kaikki oli näyttänyt kemiläiseltä menestystarinalta, aluksi myös avioliitto Jaanan kanssa, jonka isä omisti kaiken muun hyvän lisäksi akkuliikkeen. Kortelaisen Kone oli kuuluisa firma.

Pastori kaivoi pipon takkinsa taskusta ja lähti rivakasti kävelemään kohti Kaivokadun toimipaikkaa. Kirkkoherra ei ollut erikoisen tarkka toimistotyöajan noudattamisesta, ymmärsi varsin hyvin, että perhetyötä tekevä Janne saattoi joutua käyttämään iltoja ja viikonloppujakin tapaamisiin asiakkaiden kanssa. Sen sijaan juorut Jannen karaoke-innosta eivät herättäneet ymmärtämystä.

Hän tervehti lyhyesti töistä lähteviä kollegoitaan ja lukitautui työhuoneeseensa. Jos laittaisi kuulokkeet ja laulaisi Satumaan tietokoneen säestyksellä? Ei. Hän yritti etsiä Matin profilia yhteisöpalveluista, mutta ei löytänyt. Tietoverkko tunsi ainoastaan Matin Taitopuu Oy:n, joka oli lakannut olemasta jo useita vuosia aiemmin. Koska olen tavannut Matin viimeksi, nyt aikuisena? Viime keväänä? Kyllä. Me istuimme kahvilla pursiseuran ravintolassa ja puhuimme niitä näitä. Hänen leppoisista osa-aikaeläkeläisen päivistään, savotoista

pienellä metsäpalstalla, pastorin maailmanmatkoista. Eikä mikään viitannut siihen, että juuri Matti haluaisi tehdä selvää entisestä vaimostaan.

Janne pakottautui lukemaan huomisia asiakaspapereita. Luojan kiitos hän tapaisi Saaran pian. Matti oli oudolla tavalla tekemässä itseään tykö.

SAARA JULIN SEISOI portaikon alaovella kimaltelevia lumihiutaleita hiuksissaan. Hänen kastanjanruskea tukkansa oli kahdella jämäkällä palmikolla, ja Saaran halatessa pastori tunsu lievän tallintuoksun kalliin parfyymien alta. He menivät portaat ylös, ja kuten tavallista, pastori vetäytyi lieden ääreen aivan kuin olisi siellä tuntenut olonsa turvallisemmaksi.

»En nyt ihan ehtinyt käydä pesulla, kun meille tuli kengittäjä», Saara sanoi asetellessaan pusakkaansa rottinkiseen naulakkoon. »Mutta kun ollaan näin vanhoja kavereita, niin ajattelin ettei se haittaa. Mitä sinä teet sienirisoton lisäksi?»

»Alkuruoaksi simpukkagratiini, ja ihan vain vihreää salaattia erilaisilla siemenillä», Janne sanoi, mutta Saara oli jo kadonnut toiseen huoneeseen, jossa pastori piti kirjahyllyään ja postimerkkikokoelmaansa. Curaçaon kansio oli jäänyt avoimaiseksi mahonkipöydälle, ja Janne kuuli miten Saara tuhisi katsellessaan kokoelmaa:

»Et ole vieläkään siirtynyt parkouriin tai geo-cacheen? Edelleen näitä värikkäitä kohopainoläystäkkeitä, jotka ovat hirveän kalliita?»

»En ole ostanut lisää vuoteen. Enkä ole muuten käynyt karaokessa koko syksynä», Janne huusi hellan äärestä.

Saara ilmestyi ovelle ja hymyili kauniisti:

»Miten ihmeessä sinä oikein jakselet? Kuulostit puhelimessa tuhannen huolen painamalta.»

»Yksi asia puuttuu. Pitäisi päästä laulamaan.»

»Laula kirkossa.»

»Ei se riitä. Liikaa laahaavia mollibiisejä.»

»Mollissa on iskelmämusiikkikin tässä tuhansien surkeuksien maassa.»

»Minä osaan myös svensktoppenin.»

»Laula minulle, Janne.»

Pastori lisäsi vähän parmesaaniraastetta risottoon ja hämmensi rautapataa rajusti puukauhalla. Alkuperäisen milanolaisrisoton tekeminen oli pitkänsitkeää puuhaa, mutta lopputulos yleensä vertaansa vailla.

»Se olisi falskia», hän sanoi Saarelle, joka näytti illikuriselta. »Yleisön pitää olla valikoimaton. Karaoke on hetken lapsi.»

Saara hymähti ja katsoi häntä tarkasti:

»Ei sinua pelkkä karaoke vaivaa. Jokin muu kanssa?»

»Annatko jääkaapista nipun persiljaa?»

»Tässä. Mutta eihän sinun ole pakko kertoa.»

Janne alkoi kattaa pöytää, kolisteli ottimia hieman liian äänekkäästi. Hänen kannettuaan salaatin ja simpukkagratiinin pöytään Saara sanoi:

»Minä luulen, että sinä tunsit sen murhatun naisen.»

»En tuntenut. Mutta minä tunsin sen naisen entisen miehen. Matin. Matti Santa-ahon.»

»Ihan koulusta saakka?»

»Aloitimme kansakoulun yhdessä, sitten lyseossa samalla luokalla viisi vuotta. Me olimme mitä parhaat kaverukset. Yhdessä me luimme nuortenkirjaston läpi, yhdessä rakensimme Spitfirejen ja Fokkereiden pienoismalleja, yhdessä

vinttasimme pyörillä Ajokseen katsomaan laivoja, yhdessä haaveilimme villistä kesäelämästä. Kaiken me teimme yhdessä, ihan siihen asti kun minä muutin Ouluun ja menin lukioon.»

Saara maisteli valkosipulilla ja persiljalla ryyditettyä simpukkapaistosta ja nyökytteli hyväksyvästi. Pastori oli päässyt alkuun, ja Saara tiesi entuudestaan, että nyt Janne puhuisi sen verran kuin sydämellä olisi.

»Poliisi varmaan haluaa jutella sen miehen kanssa», Saara sanoi.

»Totta kai. Murhasta, tai siis niistä kuolemista, on vasta kaksi päivää. Mattia ei ole löytynyt mistään.»

»Miten sinä voit sen tietää?»

»Törmäsin Leo Heikoseen iltapäivällä. Leo luulee, että poliisi etsii myös häntä.»

»Eikö poliisi aina etsi häntä?»

»Aika usein. Mutta Leosta ei ole murhaajaksi.»

»Olisiko Matista?»

Pastori jauhoi myllystä mustapippuria simpukoidensa päälle.

»Mene ja tiedä. Minusta Matti on lauhkea kuin lammas. Kerta kaikkiaan kiltti ja pidetty poikana jo, ilmeisesti myös aikuisena. Niin sanottu mukava mies. Reilu ja ystävällinen.»

»Tuo ei vielä todista mitään», Saara sanoi.

»Ei tietenkään», Janne kimmahti. »Minä vain vastasin sinun arveluusi.»

»Kerro minulle mitä siellä Paattiossa tapahtui. Minä en ole seurannut uutisia, eivätkä haaparantalaiset ponitytöt tiedä asiasta mitään.»

»Minä tiedän vain sen, mitä Leo kertoi. Mutta hän saa yleensä kuulla aika lähellä totuutta olevan version tällaisista asioista, on hyvin verkostoitunut mies. Jaanalla eli Matin entisellä vaimolla oli uusi teksasilainen poikaystävä. Musta mies, joku muusikko, johon hän oli tutustunut internetissä, missäpä muuallakaan. Jaana oli kutsunut Winstonin kylään,

ja ihme kyllä mies tuli. Kai miestä Lappi-eksotiikkakin houkutteli. Jaana oli siis kolme vuotta asunut yksin Paattion talossa, joka oli alun perin Matin mummola. Matti oli sen remontoinut lattiasta kattoon asuessaan siinä kahden Jaanan kanssa kymmenen vuoden ajan.»

»Onko heillä lapsia?»

»Luojan kiitos ei. Tietävästi pariskunta oli hyvissä väleissä, Matti kävi ahkerana miehenä tekemässä polttopuut ja hommaili usein tontilla pienissä pihatöissä. Ihmiset oikein ihmetelivät, että olipa kivuttomasti sujunut avioero. Matti saattoi istua Jaanan luona kahvilla pihatöiden jälkeen ennen kuin lähti kotiin.»

»Mukava Matti siis. Oliko Jaanalla muita miehiä?»

»Ei nyt kuulemma mainittavasti. Usein kävi tyttökaveriensa kanssa Kreikassa, mutta mitä siellä sitten tapahtui, sitä ei Heikonen kerro.»

»Oliko nyt musta Winston olki, joka katkaisi kamelin selän?»

»Tuota kysyy moni.»

»Mutta Matilla on pyssy?»

»Matti harrastaa tarkkuusammuntaa, kuten moni muukin tässä kaupungissa. Aseita on joka toisessa talossa eikä niistä tehdä mitään numeroa. Paitsi tässä talossa ei ole aseita näky-nyt.»

»Onko tuo kenkälusikka?» Saara kysyi ja nyökkäsi kohti seinällä roikkuvaa samuraimiekkää.

»Muisto merimiespapin uralta. Machete Curaçaosta, katana Jokohamasta, gauchon lasso Buenos Airesista.»

Saara mutusteli miettiväisesti ruokaansa.

»Ulkomailla asuminen aiheuttaa pysyvän koti-ikävän ja nostalgian», pastori jatkoi. »Kun vain tietäisi minne. Ja täällä kotimaassa asuessa minua riivaa kaukokaipuu, enkä tiedä senkään kohdetta. En minä halua palata Antilleille hikoilemaan enkä Japaniin kumartelemaan.»

»Ehkä sinä kuitenkin kaipaat tavallista perhe-elämää. Sel-laista, mikä jäi Lailan kanssa syntymättä.»

»Kyllä minä näitä asiakasperheitä näen ihan tarpeeksi. En kaipaa sellaiseen perhe-elämään.»

»On ihmisillä hyvääkin perhe-elämää», Saara sanoi ja hänen silmänsä kostuivat äkisti. Janne tarttui naisen käteen:

»Anteeksi. En minä puhunut sinusta. Miksi me taas eksymme näihin asioihin?»

Saara kuivasi silmänsä keltaiseen serviettiin, sanoi:

»Mitä jos kertoisit minulle Matin perheestä, hänen kodis-taan?»

»En osaa siitä paljon kertoa. He asuivat Peurasaarella, minä Koulukadulla. Matin isä oli teknikkona Veitsiluodossa, äiti kotirouva. Jotenkin taiteellinen se äiti yritti olla. Mikä hänen nimensä oli? Elina tai Elvi? Siis äiti piti Kemin työ-väenopistolla jonkinlaista nuorten näytelmäpiiriä, jossa minä ja Mattikin roikuimme yhden talven, kun siellä tapasi tyttöjä ja pääsi lähietäisyydelle.»

»Mitä te esititte? Hamletia?»

»Ei nyt sentään. Oli tarkoitus tehdä Sartren Likaiset kädet, mutta tehtiinkin Tukkihoella. Matti oli Tolari. Muistan vain sen, että Matin äiti ei juuri antanut armoa pojalleen. Sanoi usein, ettei poika osaa näytellä edes vasemman jalan saapasta.»

»Aina pitää muka olla ankarampi omilleen.»

»Sama juttu kun opettajan lapsilla.»

»Mitä sinä esitit siinä näytelmässä?»

»En jaksa muistaa. Huomioni oli muualla kuin vuoro-sanoissa.»

»Siis tytöissä.»

»Niin. Ei ollut helppoa päästä tekemisiin heidän kanssaan, kun koulutkin olivat erikseen. Vasta keskikouluaikana tuli peruskoulu-uudistus ja luokallemme viisi tyttöä. Oli siinä kolmellakymmenellä pojalla ihmetteleminen.»

Janne meni hakemaan höyryävän risottokattilan keittiöstä, Saara kaatoi toiset lasilliset Alentejon punaviiniä, jota pastori tapasi tilata internetistä. Saara oli oppinut odottamaan Jannen illalliskutsuja, koska hän itse söi viikolla etupäässä kuumaan veteen upotettuja nuudeleita ja pinaattiohukaisia suoraan paketista.

»Et sinä sitten paljon muista.»

»Ei siihen aikaan roikuttu kaverien kodeissa, asunnot olivat pieniä. Me olimme kadulla, kirjastossa tai rannoilla. Kesällä oli tärkeintä päästä satamaan katselemaan rahtilaivoja ja haaveilemaan merimiehen ammatista.»

»Entä Matin isä?»

»Ei ole mitään muistikuvaa. Valkoinen paita, harva tukka, aina vähän mustetta sormissa. Viihtyi myös autotallissa. Aika pliisu tyyppi. Ei ainakaan mikään voimahahmo. Eikä ollut se pikkuveli Markkukaan. Mihin sinä muuten pyrit tällä kyselemisellä?»

»En mihinkään, on kai jäänyt työvaihde päälle. Minun työssäni pitää aina kartoittaa.»

He söivät hetken ajan ääneti. Pastori huokaisi ja tyrkkäsi lautasensa kauemmaksi.

»Tämä on kyllä todella hyvää», Saara sanoi. »Ei sinulta yleensä ruokahalua puutu.»

»Ei nyt maistu enää. Haluatko lisää viiniä?»

»Ei kiitos, kaada vain itsellesi.»

Pastori käveli ikkunalle, avasi sen, laittoi tuulihakaan ja rapisteli pikkusikarin verhotangon taakse kätkemästään askista. Hän veti syvät savut ja puhalsi ne ulos kiristyvään pakkaseen.

»Matti sinua jotenkin vaivaa», Saara sanoi hiljaa.

Pastori kääntyi naiseen päin, puhalsi epähuomiossa savua huoneeseen ja sanoi:

»Minä olen alkanut kuvitella, että tiedän miksi heidät ammuttiin. En vain saa sitä tunnetta käärittyä auki.»

»Hampaathan siinä menevät palasiksi, kun suuhun ampuu.»

RAAKA KAKSOISMURHA järkyttää koko Kemiä – mutta erityisesti pastori Janne Dunderia, jonka vanhaa koulukaveria Matti Santa-ahoa epäillään verityön tekijäksi.

Kun kadonnutta Mattia jäljittää koko kaupunki, Dunder palaa mielessään omiin kouluvuosiinsa. Löytyisikö niistä syy ystävän suistumiseen pahuuteen?

Samaan aikaan kaupunkia ravistelee uusnatsijärjestö Thorin Vasara, jonka taustalla häärää yllättävän vaikutusvaltaisia tahoja. On syytä epäillä järjestön ottaneen tähtäimeensä valtakunnan tason poliitikon. Kun Dunder kietoutuu myös Thorin Vasaran verkkoon, apuun tarvitaan hänen ystäväänsä, lastenpsykiatri Saara Julinia. Pystyvätkö he edes yhdessä estämään horisontissa häämöttävät tragediat?

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-43571-7